

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ:	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Na pol roka	1 „ — „	VIKTOR HORNÝANSZKY.	Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Slobodná tlač.

Uhorsko, naša drahá vlasť, známa je po celom svete, čo zem slobody. Uhorsko v praslávnej dobe boja za slobodu roku 1848/49. zákonom zaručilo slobodu občianstvu, slobodu náboženstva a slobodu tlače.

Čo znamená sloboda tlače pofahom na všeobecnú slobodu občiansku? Slobodná tlač je najtuhšou oporou všeobecnej slobody občianskej. Slobodná tlač je najbedlivejší strážca občianskych práv. Slobodná tlač umožňuje každému občianovi vlasti, aby svoje sťažnosti verejne, otvorene predniesol. Slobodná tlač umožňuje kritiku nad všetkými činami, všetkými nariadeniami vrchností. Slobodná tlač odkryva všetky nadužívania, všetky prípadné prechmaty úradníkov a tým oslobodzuje občianov od mnohých trpkostí, od mnohých nepríjemností.

Uhorsko vynieslo r. 1848-ho zákon o slobodnej tlači. V smysle zákona o slobodnej tlači, bárs čo môže byť do verejnosti pustené bez toho, aby to vopred úradné medzítka posúdily. Jestli sa kto v novinách dopustil nejakého priestupku, býva sice pred súd hnaný, ale aj vtedy nesúdia nad ním riadne kráľovské súdy, lež zo slobodných občianov pozostávajúce poroty. Tento zákon

dal občianom takú záruku slobody, jakú nemá skoro žiaden štát v Europe.

V Rakúsku na príklad noviny prv, než by

boly rozposlané, musia byť vrchnosti predostreté; tá ich prečíta a keď najde v nich niečo takého, čo sa jej nepáči, jednoducho nedovolí, aby noviny byly rozposlané. U nás v Uhorsku, každý časopis vytlačí, čo sa mu páči a smelo rozpošle čitateľom. U nás redaktori časopisov sú nenie ničím hatení, ničím prekážani, aby sme, otvorene povedali svoju mienku aj o tých najvyšších osobách; neni sú ničím hatení, aby skutky nielen nižších úradníkov, lež aj samých ministrov ostro posudzovali, ba rozhodne odsúdili. A táto slobodná tlač veľmi drží na úzde nejedného úradníka, ktorý by sa prípadne niekedy dopustil aj niečoho takého, čo zákon nedovoľuje; lebo tu je slobodná tlač, ktorá vy-

Vchod Ježiša do Jeruzalema.

náša všetko na svetlo. — Krásna ustanovizeň je slobodná tlač; jako ale všetko na svete, tak aj túto krásnu ustanovizeň možno zneužiť, možno upotrebiť k podlým, sobeckým cieľom. Časopisy u nás rastú, jako huby po daždi. Počet predplatiteľov ale nerastie v tom pomere, aby tieto nové

časopisy mohli vyžiť z predplatkov. Jako si pomáhajú v takom páde vydavatelia takýchto časopisov?

Dopúšťajú sa všeliakých figlov, alebo napádajú čestné osoby. Medzi obyčajné veci patrí, že mnohé časopisy píšu surovým, neokresaným hlasom o verejných záležitostiach, vedome prekrúcajú všetky pravdy a v takom svetle predstavujú účinky vrchnosti, že sa to menej vzdelanému obecnstvu musí zaľúbiť. Pravda takýmto časopisom nejde o to, aby čitateľov svojich poučily neustranne o krajinských záležitostiach, ony píšu tak, jako sa to širokému obecnstvu práve ľúbi. Nemusíme ďaleko ísť, tu sú cirkevno-politické zákony. Čo zlomyselného sa popisalo o týchto zákonoch, jak sa zavádzalo široké obecnstvo, jak hnusný cieľ sa pripisoval týmto skutočne už dávno potrebným a nanajvýš osožným zákonom? A prečo? Lebo sa to širokému, zavedenému obecnstvu páčilo. Pisateľ takých článkov bol v duši presvedčený, že sú tieto zákony pre krajinu potrebné, užitočné, jakby ale bol pravdu písal, bol by utratil predplatiteľov. A vydavateľom takýchto časopisov nejde o pravdu, nie o vzdelávanie obecnstva, oni hľadajú len na vlastné vrecko. Keď sa to naplňuje, o inšie sa nestarajú.

A toto je ešte tá slušnejšia čiastka neosožných, ba škodlivých časopisov. O mnoho podľejšie sú tie časopisy, ktoré nenapádajú verejné účinkovanie jednotlivcov, lež napádajú, do blata ich súkromnú česť hádžu. Takéto časopisy z toho žijú, že upovedomia jednotlivcov, že jak im toľko lebo toľko zlatých nezaplatia, že ich súkromnú, osobnú česť napadnú. Patriční často aby vyhli škandalom, platia, ačkoľvek vedia, že sú úplne čestní.

Najdu sa ale, ktorí nechcú platiť, takýchto potom časopis napadne. Patričný hľadá ochranu u súdu. Pomocou verejnej tlače prevedené urazenie na cti patria pred porotu. Tu sa často stáva, že porota pisateľov, pôvodcov takýchto hnusných nápadov na osobnú česť oslobodí. Na cti urazený musí sa uspokojiť s výrokom, lebo proti výroku poroty ničo apelláty.

Rozhodujúce kruby už dávnejšie nahliadly, že sa takéto zneužívania jednotlivých časopisov, alebo iných spisov musia zamedziť. Minister pravosúdia zadal bol návrh o súdobnom postupovaní. V tomto návrhu obsažený je jeden paragraf, odsek, ktorý hovorí, že urážky osobnej cti súkromných ľudí nebudú na budúce patriť k porotám, lež k riadnym súdom.

Proti tomuto nariadeniu ozvaly sa mnohé časopisy. My s našej strany veľmi vieme oceniť hodnotu a výhodu slobodnej tlače. My tiež bojujeme za to, aby slobodná tlač zostala aj naďalej nedotknutou, lebo v nej vidíme záruku občianskej

slobody; to ale nemôžeme ani z ďaleka zastávať, aby sa slobodná tlač k sobeckým a podlým cieľom zneužívala. To si nikto nemôže žiadať, aby sa jedonkaždý občan vlasti musel obávať, že jeho osobnú česť ten alebo onen časopis, alebo nejaký mizerný spisok môže beztrestne napádať, urážať.

Toto je zneužívanie slobodnej tlače a čo také nesmie ani užívať tie výhody, ktoré právom patria čestnej, svoje povinnosti svedomite plniacej tlače.

Slovo k rodákom.

Ostatné dni minulého mesiaca neboly bezožné pre nás, ba práve v mnohom dopomohly nám k tomu, že jestli kedy, tak v týchže poznať sme mohli bezprostredne a dôkladne, komu môžeme a máme dôverovať a pred kým nutno sa nám vystrihať, a čoho chrániť i varovať.

V posledných dňoch mesiaca marca viedla sa na sneme debatta appropriacionálna ohľadom toho, komu má byť sverený k prevedeniu a upotrebeniu krajinský rozpočet snemom na tento rok už votovaný. Debattu túto, ako to prirodzenosť veci sama požaduje, používajú všetky parlamentárne stránky k tomu, aby oproti vláde svoju dôveru, pofažne nedôveru vyslovily, odôvodnily a preukázaly. Rokovanie toto malo by byť čo najväznejšie, lebo že je najvýznamnejším, to nikto tajiť nemôže. Z debatty tejto mala by sa krajina orientovať; z rečí tu povedaných mali by sme stručne a určite poznať smer našich politických stránok, aby sme sa zas my sami tiež ohľadom našej vlastnej dôvery oproti našim zástupcom orientovať, ustáliť vedeli a mohli. To sa síce v úplnosti, tak ako je to potrebné, nestalo, ale bárs sa výsledok v celku viac-menej záporným byť ukázal, predsa sme sa mnohému poučili aspoň v tom, že sme jalovosť a úplnú prázdnotu mnohých zvučných slov poznať, a v úplnej ich nahote vidieť mohli.

Strana neodvislej opposície od času štátoprávného vyrovnania vždy tie isté príčiny prednáša k odôvodneniu svojej nedôvery oproti vláde na základe vyrovnania z roku 1867. stojacej, preto na vyjadrenie tejže nikto zvedavým nebola. Národná strana trucovať a mlčať slúbila, tedy sme od nej ani nič neočakávali. No ohľadom ľudovej strany, nie div, že snád' zvedaví, až veľnád' zvedaví a nedočkaví sme boli, čo a ako sa bude chovať vo vážnych okamihoch nad osudom krajiny, no a pri tom aj nad jej vlastným losom rozhodujúcich.

A zvedavosť našu ukojiť mali sme dostať točnú príležitosť. My vyhrali sme mnoho, tým viac, že ľudová strana všetko utratila. Cítili to zástupcovia ľudárski, vedeli to dobre, že jestli kedy, tak v tejto chvíli je potrebné, ba nutno

im vystúpil, a preto každý z nich, ktorý len ešte to alebo oné povedať vedel, alebo aspoň vedieť si trúfal, ponáhlal sa súčastniť na rokovaní tejto veľavážnej otázky; no nemali v tom vďaka. Hovorili oni mnohí i dlho, ale v rečiach viac hodín trvavších nepovedali nič, a čo sa v nich predsa ešte našlo, bola to porážka a odsúdenie ich neúprimného pokračovania a len vymyslených zásad. Oproti závažným, dokázaným a známym obžalobám skrze rečníkov liberálnej strany predneseným nemali inej obrany, ako urputné tajenie, a aby pozornosť od týchže odvrátili, osočovali všetko, čo sa len kedy v Uhorsku stalo. Opakovali všetky ponosy a obžaloby, ktoré od troch rokov v ľudových shromaždeniach a pri kortesáčkach tisíc ráz pospomínali, a ktoré v časopisoch svojich neočate k osúdeniu a omámeniu čitateľov z čísla na číslo opakujú. Za všetko zlo vládu robili zodpovednou, a čo sa nemiestného stalo behom tridsať rokov, všetko kládli na farchu ministerpredsedu. Ako keby dotedy, kým tento na čelo vlády prišiel, pozemský raj bol tu panoval, alebo kráľovstvo nebeské bolo na svete vládlo, a všetky neresti len od času jeho vladárenia boli povstaly, tak sypali zášť a hanu naňho, pravda bez toho, žeby im to bol niekto na sneme, alebo mimo snemu uveril. Naproti tomu seba do neba, ba i nad toto vychvaľovali. Ústami, rečou boli oni priatelia ľudu, a pravda že len jediní a výluční. Čo len kto chcel, po čom len kto túžil, to všetko sú oni, to všetko majú v programme. Slobodu, bratstvo, rovnoprávnosť len u nich možno vraj najšť. Oni sú dľa reči Karola Kálmána tí opravdoví liberáli; dľa grófa Jána Zichy konservatívni, dľa Molnára katolícko-náboženský, dľa Förstera nekatolícki ale všeobecne náboženský atď. Nuž ktože by sa už v nich a v ich zásadách vyznal. Kto všetko chce, ten vlastne nič nechce, a preto nie div, že ich strany snemové majú za nič, vážne ani do povahy neberú a všetci presvedčení sú, že komediantským kotrmelcom ľudovej strany skoro bude koniec. Áno odsúdení a k úpadku určení sú títo mámitelia ľudu a pád svoj sami si zapríčinili. Darom vtipkuje gróf Ján Zichy, že, keď je ľudová strana len detskou chorobou, ako to gróf Albin Csáky trefne poznamenal, ktorú dospeli zriedka dostanú a v páde dostania ľakho prenesú, načo teda bola toľká obrana proti nim pri voľbách používaná? Detský musí byť mladý pán gróf, keď ani to nevie, že práve proti detským chorobám sú tie najurčitejšie a najpreciznejšie ochranné pokračovania čo najprísnejšie predpísané, ktoré sa všemožne prevádzajú musejú. Požaduje to vlastenectvo a dobro i bezpečnosť budúcnosti ľudu.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Biskupska porada. Ostrihomský primas zvolal katolíckych biskupov na 7-ho apríla ku porade. Predmetom porady bude otázka sriadenia kongruy a cirkevnej autonómie. Na kongresse bude ustálený aj čas, na kedy bude svolaný katolícky kongress v otázke autonómie.

Kvotový odbor. Snem vyvolil už členov do kvotového odboru. Zvolení boli, vyjmúc Alexandra Wekerleho, ktorý nenie vyslancom, tí sami, čo minulého roku. Za predsedu zvolený bol Kolomann Széll, za referenta Maximilian Falk, ktorí tieto hodnosti aj minule zastupovali. Odbor prv než započne účinkovať, vyčká sriadenie kvotového odboru v Rakúsku a len potom sa začnú vyjednávania.

Jako et. čitatelia vedia, rakúsky a uhorský kvotový odbor nevedely sa písomne dohodnúť. Pravdepodobné je, že teraz oba odbory zvolia niekoľko členov zo svojho lona a títo budú ústne vyjednávať.

Inkompatibilita. Povetrie je teraz všade preplnené týmto čudným slovom. Roku 1875-ho bol vyneseny zákon o inkompatibilite vyslancov, ale od sankcionovania tohoto zákona až do začiatku tohoto roku, nehovorilo sa toľko o inkompatibilite, jako za posledných pár týždňov.

Čo je to tá inkompatibilita, to etení čitatelia už vedia. Nenie toto čudné u nás neobyčajné slovo nič iné, jako ten pád, keď vyslanec zastupuje také postavenie, ktoré v smysle horemenovaného zákona nesrovnáva sa s vyslanectvom. Zákon o inkompatibilite (I. zák. článok z r. 1875) hovorí, že krajinský vyslanec nesmie byť direktorom alebo úradníkom takého peňažného ústavu, ktorý stojí v spojení s vládou na základe takého kontraktu, smluvy, z ktorej môže mať osoh alebo škodu.

Opposície, aby čím viac škodily liberálnej strane, jedno za druhým oznamujú v sneme vyslancov, ktorí zastupujú pri tej alebo onej banke s vyslanectvom nesrovnateľné miesto. V smysle zákona nad tým, či niektorý vyslanec skutočne zastupuje s vyslanectvom nesrovnateľné miesto, rozhoduje zvláštny výbor snemu, takzvaný inkompatibilitný výbor.

Tento inkompatibilitný výbor minulého týždňa rozhodnul nad záležitosťou štyroch vyslancov, ktorí sú direktormi toho peňažného ústavu, ktorý prevzal do prenájmu od štátu triednu loteriu. Inkompatibilitný výbor rozhodol v tom smysle, že direktorstvo pri otáznom peňažnom ústave nenie nesrovnateľné s vyslanectvom.

Pri pojednávaní vyskytly sa ale mienky, že zákon vyneseny roku 1875-ho nezodpovedá viac dnešným pomerom. Dneská je u nás hospodársky život natoľko vyvinutý, že sotva je nejaký väčší peňažitý ústav alebo veľkolepejší podnik, ktorý by nestál v jakom-takom pomere ku vláde, z ktorého môže mať prípadne osoh, prípadne ale aj ztratu. Aby teda vyslanci, ktorých najväčšia čiastka patrí medzi najvynikajúcejších mužov Uhorska, neboli vytvorení z riadenia takýchto ústavov

alebo podnikov, ministerský predseda v porozumení s opozíciami rozhodol, že otázky zákon bude najbližšie revidovaný a zodpovedne požiadavkám času opravený. Tým cieľom vyvolený bude 21 členový odbor, ktorý vypracuje návrh a predostre snemu.

Rakúska vláda, na jež čele stojí gróf Badeni, koncom minulého týždňa sa poďakovala.

Rakúska vláda poďakovala sa z nasledujúcej príčiny. Jako ct. čitateľom bude známe, v rakúskom parlamente ani jedna strana nenie tak silná, žeby počtom prevládala ostatné strany, ktorých je v Rakúsku asi 20. Vláda, aby si potrebnú väčšinu zadovážila, prinútená je za každým získať si viac politických stránok, ktorým vždy niečo popustí. Tentoraz rakúska vláda chcela si získať Mladočechov, ktorým prisľúbila, že jak ju budú podporovať, vydá nariadenie, ktorým bude česká reč v Čechách a Morave za rovnoprávnú vyhlásená s nemeckou t. j. úrady budú uradovať nemecky alebo česky, dľa toho jako si to patriční budú žiadať. Toto sa nepáčilo iným stranám, ktoré si vláda už bola získala, a tak nemala v sneme väčšinu a zaďakovala.

Kráľ zaďakovanie neprijal a nariadil vláde, aby previedla program, ktorý bol v trónnej reči prednesený.

Ministerský predseda gróf Badeni dohodol sa s niekoľkými politickými stránkami, že ho budú podporovať a tak si znovu zadovážil väčšinu.

Nariadenie ohľadom urovnoprávnenia českej reči s nemeckou rakúska vláda už vydala a tým si zabezpečila podporu Mladočechov.

Z ostrova Kréty. Zvláštnieho nestalo sa nič. Po Grécku sa rozhlasovalo, že v deň 6. apríla, v národný sviatok Grékov, odkáže Grécko vojnu Turkom, ale si to Gréci premysleli na to upomenutie veľmocí, v ktorom tieto vystríhaly bojachtivé Grécko i Turecko, aby pokoj nebol narušený, lebo že v oprotivnom páde celá zodpovednosť padne na toho, kto vojnu započal. Ak Grécko i naďalej neprestane podporovať povstalcov a vláda neodvolá svoje tlupy z ostrova Kréty, tak veľmocí obsadia svojimi loďami i najväčší grécky prístav a tak ho prinútiť k pokoji. Kréta dostane samosprávu, vytiahnutá bude zpod tureckého panstva a jej gubernátorom bude niektorý člen daktorej európskej vysokopostavenej kniežacej rodiny. Tak si to žiadajú veľmocí v záujme udržania európskeho pokoja a je pravdepodobné, že to aj prevedú.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov šťastlivo prebrdla už aj cez tak zvanú appropriacionálnu debatu a tým konečne ukončila pojednávanie rozpočtu.

Dňa 30. marca. Dneskajšie pojednávanie otvoril gróf Ján Zichy, člen ľudovej strany. Bránil ľudovú stranu proti nápadom so strany grófa Štefana Tiszu a grófa Albina Csákyho. Dokazoval, že je ľudová strana konservatívna.

Ponevác sa viac rečníkov nehlásilo, ujal sa slova ministerský predseda, aby odpovedal na námietky prednesené so strany opozíčných vyslancov. Barón Bánffy predovšetkým tajil, že on zničil opozície; opozície preto utrpely tak veľkú porážku pri voľbách, lebo sa, ich programy neľúbili voličom a preto ani nehlasovali na kandidátov opozície. Na námietku, že pri obnovení obchodnej a colnej zmluvy s Rakúskom Uhorsko utrpí porážku, ministerský predseda ubezpečil snem, že tá silná strana, ktorá z vôle voličov podporuje snem, bude vedieť obrániť záujmy Uhorska pri vyrovnaní s Rakúskom.

Potom prešiel na otázku inkompatibility, t. j. nesrovnalosti, nezmiestnosti vyslanectva s niektorými vedľajšími zamestnaniami vyslanectva. Opozície vyhodili vláde na oči, že sa nestará o to, aby zákon o inkompatibilite bol v plnej miere v platnosť uvedený. Ministerský predseda na túto námietku odpovedal, že prevedenie zákona sverené je na inkompatibilný odbor snemu a tento v každom páde, ktorý mu bol oznámený, vyniesol výrok na základe prísneho vyšetrenia. Odporúča návrh zákona o rozpočte k prijatiu.

Referent *Pulszky* vysvetlil stanovisko v ktorom sa nachádza cirkev ku štátu a dokázal, že cirkevno-politické zákony neurážajú práva ani jednej cirkve.

Karol *Eötvös*, ktorý bol zadal návrh, aby rozpočtový zákon nebol prijatý, tiež sa obširne zmienil o inkompatibilite. Zazlieva časopisom, že skoro o každom vyslancovi píše, že zaujíma také miesto, ktoré sa nesrovnávajú s vyslanectvom. Pochybuje, že liberálna strana bude jednomyselná pri bránení záujmov našej vlasti v oči Rakúsku. Odporúča svoj návrh k prijatiu.

Za týmto snem prijal rozpočtový zákon veľkou väčšinou.

Dňa 31. marca. Dneskajšie zasadnutie bolo veľmi krátke. V známosť bola vzatá zpráva účtovnej stolice o krajinských výdavkoch v III. štvrti minulého roku a o účtoch s Horvatskom r. 1894.

Na konci zasadnutia interpeloval Ján *Asbóth* v záležitosti nešťastia, udavšieho sa v oravických baniach. Sptuje sa ministra financií, či je zavedené vyšetrovanie, aby sa vyzkúmalo, čo zapríčinilo nešťastie, a či sdeli výsledok snemu.

S tým bolo zasadnutie ukončené.

Dňa 1. apríla. Aj dneskajšie zasadnutie bolo krátke. Vyvolení boli členovia kvótového odboru, asíce tí samí, čo aj minulého snemu. Zatým byly pojednávané predlohy o povolení niekoľko vicinálnych železníc.

Dňa 2. apríla. Dneskajšie zasadnutie bolo veľmi živé, lebo sa vopred vedelo, že inkompatibilný výbor dnes predostrie snemu výrok, ktorý vyniesol v záležitosti vyslancov: Tolnayho, Benkeho, Lázára a Neumanna. o ktorých vyslanec Várossy oznámil snemu, že sú členami tej banky, ktorá vzala od vlády do prenájmu triednu lotteriu a tak tedy ponevác sú členami takeého podniku, ktorý stojí s vládou v kontraktuálnom pomere, nemôžu byť zároveň vyslancami.

Väčšina členov inkompatibilného výboru nedrží postavenie menovaných štyroch vyslancov za také, ktoré sa nesrovnáva s vyslanectvom, lebo tá banka, ktorej sú menovaní vyslanci direktormi, povinná je novú účastníarsku spoločnosť založiť a tejto prepustiť osov alebo škodu, ktorá bude vyplývať z triednej loterie.

Na zasadnutí snemu prečítaná bola aj odchylná mienka predsedu výboru, grófa Andrásyho, ktorý nedsiedla náhľad väčšiny.

Po prečítaní zápisnice vyslanec Julius Justh zadal návrh, aby inkompatibilný výbor vyniesol nový výrok, lebo terajší výrok nemá za sebou väčšinu, štyria členovia hlasovali za a tvaja proti; predseda nehlasoval síce, ale sa osvedčil, že sdiela mienku menšiny a tak tedy štyri hlasy sú za to, že postavenie otázných vyslancov nenie inkompatibilný a štyri zato, že je inkompatibilné.

Nad týmto rozpriadlo sa dlhšie pojednávanie, ktorého výsledkom bolo, že snem veľkou väčšinou prijal v známom výrok inkompatibilného výboru.

Ustava, konštitúcia Uhorska.

Prvou povinnosťou každého občana je, aby ústavu, konštitúciu svojej vlasti poznal. V krátkosti chceme obznámiť čitateľov svojich so základami našej tisícročnej ústavy preto, aby každý občan znal svoje práva a zároveň aj svoje povinnosti.

Dneskajšia uhorská ústava je výsledkom tisícročného vyvinu. Dejepis pomaly ukladal skalú na skalú a pri tejto veľkej práci zakladania štátu základ zostal vždy ten istý. V konštitucionálnych ustanovizniach našich všade najdeme známky stupňovitého vyvinu; jednotlivé čiastky konštitúcie prispôsobily sa k duchu času, veľké princípy, zásady ale zostaly nezmenené.

Kráľ je hlavou štátu, zosobnovateľom jednoty a majestátnosti štátu, majiteľom verejnej moci. Moc ale nenie neohraničene uložená do rúk kráľa, lež len zodpovedne konštitúcie, t. j. kráľ môže moc a vládu len za spoluúčinkovania konštitucionálnych činiteľov, len za spoluúčinkovania k tomu oprávneného národa prevádzať.

Zadováženie kráľovskej moci reguluju I. II. a III. zákonný článok z r. 1723. tak zvaná uhorská pragmatika sankcia. Dľa tejto pragmatiky dedičné právo na trón patrí mužským a ženským potomkom troch ženských odvetví teraz slávnostne panujúceho Habsburgského domu, síce v prvom rade potomkom dcéry III. Karola, potom I. Jozefa a konečne potomkom dcéry I. Leopolda. Keďby potomci týchto dcér vymreli, národ bude mať právo voliť si kráľa.

Smerodajnou zásadou je, že pokiaľ z panujúceho odvetvia mužskí potomci žijú, do tých čias ženské nemôžu trón dediť. Od každého dediča trónu požaduje sa, aby bol pokrevnou rodinou panovníka, aby dľa zákonného postupu na ňom bol rad dedenia, aby pochádzal zo zákonnitého a rovného rangu manželstva, aby bol rímskokatolíckeho náboženstva a aby bol rakúske arciknieža (rakúska arcikňažna).

Ale zákony vzťahujúce sa na dedenie trónu zároveň prizvukuju podržanie konštitucionálnych práv Uhorska a tak tedy podržanie samostatnosti, neodvislosti, za podmienku považujú, aby sa následník trónu behom šiest mesiacov v krajine dal od snemu korunovať; aby vtedy složil prisahu na konštitúciu a vydal listinu, že ju zadrží. Korunovanie v uhorskej konštitúcii nenie len puhým obradom, lež hlbokého významu verejno-právny skutok, jakoby posvätené zakončenie nastúpenia na trón. Tomuto zodpovedá aj tá okolnosť, že kráľ môže len po korunovaní prevádzať svoju úplnú kráľovskú moc, menovite sankcionovať zákony a výsady udelovať.

III-tí zákonný článok z r. 1848. obsahuje v sebe tú dávnu zásadu, že osoba kráľa je svätá a nedotknuteľná. Následkom tohoto nemožno kráľa osobne pred súd predvolať, nemožno ho ani trestne ani pre nejakú požiadavku žalovať.

Titul jeho je kráľovské veličenstvo a k tomu stále od panovania Marie Terezie pripadá aj titul „apoštolské,“ ďalej nazýva sa kráľom Uhorska a k nemu patriacich, taktiež niektorých volakedy k Uhorsku patrivších krajín, pri korunovaní užíva cimery a zástavy týchto krajín. Úplný na historickom základe spočívajúci titul kráľa je: apoštolský kráľ Uhorska, Horvatska, Slavonska, Dalmácie, Haliče, Lodomerie, Romy, Srbska, Kunska a Bulharska, veľké knieža Sedmohradska, ispán Sikulov. Tento titul býva ale užívaný spolu s rakúskymi cisárskymi titulami, pritom ale býva, jako budeme vidieť, ohľad bratý na štátnu samostatnosť Uhorska.

Kráľ zodpovedne svojmu vysokému postaveniu vedie skvelý dvor. Za kráľovské sídlo v Uhorsku treba považovať Budapešť, prečo sa mesto toto aj volá „sídelné hlavné mesto.“ V skutočnosti nenie oddelený uhorský kráľovský dvor od rakúskeho cisárskeho dvoru, zato ale vydržiavanie dvoru nenie spoločnou záležitosťou Uhorska a Rakúska a uhorský parlament na zaokrývanie výdavkov, spojených s vydržiavaním dvoru, osve zvykol odhlasovať ročítých 4.650.000 zlatých, čo lepšie dviha do popredia samostatnosť Uhorska.

Kráľovi patrí najvyššie vojenské úctenie, v kostole sa zaňho odriekajú modlitby, meniny a deň narodenia bývajú úradne zasvätené a keď zomrie krajina nosí za ním smútok.

Vynášanie zákonov je právom kráľa a snemu. Kráľ svoláva ku práci snem, síce teraz na 5 rokov. Snem otvára slávnostne trónnou rečou a taktiež aj ztvára, kdežto jednoročné obdobia, cyklusy bývajú kráľovským prípisom zatvárané, ktorý súčasne určuje aj deň, ktorým sa nové obdobie započne. Kráľ má právo vzdvihnúť zasadania snemu, ba pred časom aj zavrieť, v tom páde musí byť ale nový snem behom troch mesiacov zvolaný. Jakby rozpočet na budúci rok, alebo záverečné účty z minulého roku neboly ešte prijaté, tak snem musí byť v takom čase svolaný, aby tieto záležitosti mohly byť do konca roka vybavené.

Konečne kráľ sankcionuje zákony, keď ich snem prijal a ministerský predseda k potvrdeniu predostrel

a len podpisom kráľovým staly sa právoplatnými zákonami. Takto sankcionované zákony bývajú uverejnené v krajinškom zákonníku (Országos törvénytar) a jak inšie nariadenie neobsahujú, tak po uverejnení na 15 deň vstúpia do života.

(Pokračovanie nasleduje.)

DOPIŠY.

Z Oravy, 19. marca 1897.

Ctený Pán Redaktor!

Prosím uctive ráčte mojím pár riadkom kúštek miesta popriať v obľúbenom našom „Opravdovom Kreštanovi.“ Cestujúc z Kráľovian do Oravy, bol som svedkom, keď jedného utopeného z vody vylovili. Bol to, jako som sa dozvedel, jedon veľmi poriadny gazda zo Žaškova a bol s rychtárom pri licitácii hôľ v Podzámku. Večer pustil sa s vozom do rieky Oravy, voda preválila voz, zadniu polovicu uchytila i s gazdom; kone prebrdly na prievoze. Rychtár zostal v Párnici a tak vyhnuť nešťastnej smrti, ktorá ho tiež čakala v studených vlnách. Podobný smutný pád sa stal minulý týždeň aj zaprislopom — t. j. za Magurou, kde sa jedon pltník utopil.

Keď som došiel do Párnice, práve boli došli žandári zo Zázrivej a rozprávali, že tam vraj jednej žene v šindliarni rozpílo hlavu, vytiekly jej modzgy, a že už nešťastná i zomrela.

Predpovedanie starých ľudí, — že keď na Jozefa hrmí, býva neskoro jar, — sa vyplnilo; — lebo už je koniec marca, a veru z jari sa u nás nič neukazuje. Biedime už s krmom pre statok, Pán Boh vie, kedy začneme orať a jako dojarujeme bez krmu?

Vofby obecnie sa už, s uplnou porážkou ľudákov zakončily všade. Na rade sú ale superrevisie po obciach a veru v nejednej obci prišla kommissia na stopu nesvedomitého gazdovstva.

Živnosti nám už tiež pochybuva; — zemiakov starý cent už koštuje 1.20 kr. Škoda, že návrh pátra Lepsényiho strany platenia dane nebol prijatý, — azda by nám bol štát dal lacno alebo na úver živnosť; — konsumy nám lacno dať a úverovať nehečú, — musíme len od tých ľudákmi nenávidených židov borgovať a kupovať. No nepretahujú nás; — ich vrece má dno. Ja vždy len u tých kupujem a kupovať budem.

S poníženou úctou, váš sluha.

Liberál.

Zázriva, dňa 1. apríla 1897.

Veľactený Pán Redaktor!

V tomto časopise bola už jedonkrát spomienka o obžerstve, o tom ohavnom, špatnom a hlboko zákorenem hriechu. Koľkí gazdovia vyšli na mizinu následkom korheľstva? Koľké majetky sa už potopily v tom čertovom mlieku? Tenká rúročka je ten gágor, a koľko už stieklo dolu ním!

Keď človek obžerstvu navykne, ťažko odvyká od neho; a preto máme pečovať o to, aby dietky žiadneho opojného nápoja nedostávaly. Ľudia jedia, pijú, aby žili; — nežijú ale, aby len jedli a pili. Malé dieťa treba k miernosti privykať.

Otrava pre dušu a telo dietata je každý opojný

nápoj. Pred dvanástym rokom nemalo by dieťa dostávať žiadneho opojného nápoja. Múdry Spartani zákonom krajinškým ohradili, aby sa mládeži do dvadsiateho roku žiadneho vína nedostávalo. Čoby boli riekli na pálenku, ktorej ešte vtedy nebolo?

A predsa sa stáva, že rodičia dávajú pálené svojim deťom pri každej príležitosti; ba na kršteniach, svatbách v rade stoja aj deti, a keď ide decík a pohár do kola, strebe z neho aj malý krpec, „aby vraj zmocnel.“

O tomto „zmocnení“ hovorí jeden slávny muž: „Nedávaj dieťaťu vína a nikdy nepáchaj toho do neba volajúceho hriechu, že by si im dal lízať „čertové mlieko“ t. j. pálené.“ Od vína a pálenky nikdy dieťa nezmoenie. Víno a pálenka drážda a naháňajú žalúdok a srdce, aby svoju prácu chytřejšie a ohnivejšie konaly, jako by im bolo veľmi pilno. Lež práve preto sa tým chytřejšie a náhlejšie troví život i sila, tak, že také deti vysychajú a mrú v suchotinách. Rozpaprš-li knôť na sviečke, hneď veselšie horí, väčšie svetlo dáva, — ale i sviečky chytřejšie ubúdza a skôr býva po svetle. Preto nenalievaj tvojmu dieťaťu pálenku do jeho ružovej krve; — nenie to nápoj do jeho slabého žalúdka; lebo veď od čoho že sa mu tá jeho tvárička tak zmrštila a tielko tak ztriaslo, keď si mu prvý raz dal piť? Ono začne časom zo svojej vôle piť, a suáď viacej než sa tebe ľubiť bude, — neklad teda základ doňho k ožranstvu.

Je to hriech do neba volajúci! Rozmýšľajte rodičia rozumnejšie a nehubte tie malé neviniatka; — nepriúčajte ich tejto zkaze, neponúkajte tým vašim bládnym, vyzlablým deťom tú ohavnú otravu, to čertové mlieko, to tekúce zatračenie!

Ale aj na väčšie dietky dohľadajte rodičia. Oteovia pozor na chlapcov takých, ktorí radi vysmrknú tej besnice. Keď príde synak v takom stave domov, ktorý si pri studni nedotiahol, no že otče, poobzeraj sa, nemáš-li dade v kúte lieskoviciu; — pohovej ale kým tvoj syn vytriezvie, — lebo, že bol dnes opitý, to bude zajtra síce vedieť, — ale že si ho vymastil palicou, to mu z hlavy vyfúka.

Keď teda syn príjde opilý, no že otče nielen prisne potrestaj ho, ale sa dozveď, kde že vzal peniaze? Či nepil na úver? Lebo jak i jedno i druhé zameškáš, — jedným páchaš hriech, — druhým dáš spôsob synovi, jako sa má učiť márotnatníctvu a krádeži. Dal-li si otče synovi peniaze, — či si rozvážil k čomu ich on upotrebí?

Aj pod spôsobom piť neslúži vždy k zdraviu, zvlášť keď sa pije pod spôsobom litrov.

Jeden krát som sa pýtal jedného chlapca, ktoré sú najväčšie sviatky v roku? Chlapec chytro odpovedal: „hody, svatba a krštenie.“ Prečo ale? pýtam sa zadivene. „Preto, že vtedy len pijú a jedia.“ Toto chlapčisko už naozaj vedelo nie piť, ale strebať pálené, — ale aj po cudzích kešeniach vedelo hľadať, čo ta nevložilo.

Nedopusťte dietkam nikdy, by pálené pijávaly; priúčajte ich zamladi miernosti a striezlivosti, lebo to je základ šanovlivosti. Keď ale zbadáte, že vzdor vašemu zakazovaniu tu i tu pijú, — potrestajte také deti; — „kto šanuje prút, nemiluje dieťa; — uderíš-li dieťa prútom, nezomre ti, ale dušu jeho vyslobodíš z pekla!“

Z Hornej Oravy, v mesiaci marci 1897.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Radovali sme sa, že nám už jarné práce nastaly, ale sme sa sklámali. Od Jozefa len ustavične prší a chladné vetry vejú a tak Pán Boh vie, kedy budeme môcť začať poľné práce.

Navzdor ale chladnému počasiu 19. marca v noci sa blískalo a hrmelo, ba čo viac aj hrom uderil kdesi na blízku našej dediny. Toto prešlo a začal strašný vietor so sňahom tak fúkať, že sme mysleli, že strechy porúca. Že také leto budeme zase mať, to tiež len všemohúci Pán Boh vie. Zachráň nás Pane od všetkého zlého!

Počúvame, že cez Oravu idú železnicu stavať. Veru by sa nám už zišla, lebo bohužiaľ naša Orava, obzvlášť Horňáky sú ešte celkom zanedbané, vzdor tomu, že sa nachodia mnohé také látky, ktoré by veľký ošoh prinášaly ľudu, keď by do obchodu prišli.

Premávka je veľmi ťažká, lebo keď sa chceš ku železnici dostať, musíš deň aj noc stráviť, furmana draho platiť a ku tomu ho aj chovať. Nuž a keď už takto stojíme s prievozom osôb, jako že vyzeráme a môžeme vyzerat s obchodom?!

Každý to dobre vie, že sa u nás v Hornej Orave okrem švábky, ovsa a kapusty sotva iné potravné články urodia a preto sme veru veľmi nasknutí na prívoz iných potravných článkov, ktoré sú na vozovom prívoze až pri veľmi drabé, tak že chudobnejší gazda nenie v stave si tieto zadovážiť. Keď ale železnica tieto privážat bude, budú omnoho lacnejšie.

Ku tomu pri železničnej dráhe robota sa vždy poskytnie ľudu a tak nebudú musieť naši Oraveci vyvan-drávať na Dolniu zem, alebo do Ameriky — na zárobky.

Dal by tedy Pán Boh, aby sme sa jej čím skorej dočkali!

Horno Oravec.

BESEDNICA.

Čenstochowa.

Prehovorme si niečo o paulinoch, o reholníckom ráde uhorského pôvodu, ktorý bol behom stoloť pomaly vytisnutý z Uhorska, a o ktorého nazad uvedenie primas Scitovsky svojho času tak oduševnene sa bol zaujal a previesť chcel. O tomto reholníckom ráde vlastne o jeho bydlisku čenstochovskom nasledujúce čiastky podávame z nedávno vydaného diela Ludvika Crescens Dedeka, ktoré pod názvom „Z kláštora na kláštor“ vyšlo.

Čenstochowski paulini, nakoľko to veľká starosť o duše veriacich dovoľuje, prísne zadržávajú prastaré poriadky. Celý spôsob ich života je dľa vzoru starých uhorských paulínskych kláštorov sriadený.

Ich oblekom je biela kamža a tej istej farby kapuceň. Okolo pásu si prv červenú, teraz ale bielu kordu priväzujú. Bradu, vyjmúc niekoľkých starých členov, nenosia. Jestli ale z kláštora vyjdu, nosia široký, čierny, mäkký klobúk a široký kepeň.

Uhorskí paulini patria k rodine svätého Augustína.

Ich rádné pravidlá, čo sa týče prísnosti, neboly ľahšie, jako pravidlá iných mníšskych rádo, na príklad karthausov alebo kamoldolinov. Svoje kláštory si oni dľa vzoru iných riadnych kláštorov stavali. Každý člen rádu mal osobitnú cellu (izbičku), ktorej dvere ale vždy zamknuté byly. Všetky zámky ale byly jednaké, takže bársktorá cella jedným a tým istým kľúčom mohla byť otvorená. Členom rádu prístup jednoho k druhému len s dovolením priora bolo dovolené. Ti, ktorí sa oproti tomuto previnili, počas obedu za trest na prostriedku siene, na zemi sedieť museli a k jedeniu len chlieb a vodu dostali. Steny celly okrášlit obrazami bolo zabranené. Členovia rádu sa delili na kňazov a na pri-navráteneých sa bratov, dľa toho, či slub, ktorý bol ve-

čítý, sviatočne a či len jednoduchým spôsobom složili a cirkevné rády prijali. Zadnú čiastku hlavy si holili, bradu a fúzy každých 15 dní sťahali.

Spoločne a jednoducho sa stravovali. Žiadne mimoriadne jedlá na stôl prinesené byť nesmely a inde mimo jedálne dovolené jest nebolo. I v jedálni len vtedy smel každý jest, keď k tomu prior dal znak. Jedli mäso, ale počet cirkvou predpísaných pôstov svojimi pôstami dľa stanov rádu ustálených množili. Počas jedenia mladší členovia zo svätých kníh predčítávali a tak z tej príčiny musela byť úplná tichosť.

Pravidlá rádu veľkú váhu kládly na to, aby sa členovia s vedami čím viac zaoberali. Z tej príčiny už od začiatku každý kláštor mal i peknú knižnicu. Veľká čiastka dneskajších našich knižnic, jako na pr. ústredného semináriu a budapeštianskej university pochodí zo starých kláštorov paulínskych. Knižnica čenstochovského kláštora je zriedkavá sbierka cenných kníh. Túto knižnicu, z vedeckých cieľov navštevuje viac učencov. Medzi inými navštívil túto Ján Zalka, terajší biskup v Győre, ktorý prvý obširny opis tohoto kláštora vydal.

Paulínski pátri, keď mali slobodný čas, žili jedine vede. Na prechádzky vždy si sebou i ich milú knihu brávali. Vtedy si kapuceň na hlavu stiahli, šli do záhrady a tam zaujmúc niektoré miesto, tu vo veľkom chráme krásnej prírody rozmýšľali o vedách.

Hostov prijímať mohli len v chyži k tomuto cieľu určenej a i vtedy len málo rozprávať bolo im dovolené. So ženskými rozmlúvať im jedine na vyššie povolenie bolo dovolené a len pri prítomnosti iného člena rádu.

Pri opatrovaní nezdravých veľkú trpezlivosť mali a tým po najkrajnejšie hranice siahajúce výhody dovoľovali. Hostov prijímať, tých vďačne prijať, opatriť bolo predpísanou povinnosťou. Z kláštora len s písomným povolením a i to len dvaja a dvaja razom odísť smeli. Zavčasu vstávali, zavčasu líhali a i v noci, aby spevom oslavovali Hospodina, dva razy ich svolával hlas zvonca do oratória kostola.

Pustovnícky život pri mnohých mníšskych rádoch tiež i v iných krajinách Europy prekvital. V teo čas, keď sa o založení paulínskeho rádu chýr rozniesol, v prastarých horách a hájoch Portugálie zdržovalo sa mnoho pustovníkov. Dobrý príklad bol mnohými nasledovaný. Nezadlho i v Portugálii sa našli výborní mužovia, ktorí nesriadených pustovníkov sjednotili a dľa vzoru paulinov na tento spôsob udomácnili.

Hlavný zakladateľ portugalského paulínskeho rádu bol Benedikt, rímsky občan a neskoršie Fraňo Yanez. Rád práve tak žil, jako uhorskí paulini. Oblek jeho ale bol iný. Kamža portugalských paulinov bola červenastá, nad ktorou nosili kepeň čiernej farby. Na hlave ale malú čiernu kappu nosievali. Jestli von šli z kláštora, tak na plecía si dlhý po členky siahajúci čierny kepeň prehodili, ktorý na chrbte mal tiež tej istej farby kapuceň. Na hlavu ale široký čierny klobúk si položili.

Paulini z Francúzska sa už viac odchýlili od ich uhorských súdruhov. Veľká čiastka z nich síce bývala v kláštore, niektorí ale s privolením priora si od kláštora na 100—200 krokov malé pustovnícke príbytky postavili a v tých sa zdržiavali. Veľmi často na smrť mysleli; jestli sa dvaja bratia v kláštore zišli, nikdy nezabudli jeden druhého na smrť upomenúť a riekli: „Drahý bratre, maj v pamäti, že raz umreš!“ Táto myšlienka bola i na ich obleku znázornená. Z hrubého súkna ušitú kamžu nosili a nad ňou čierny plášť, na ktorom zpredku asi na páse z bieleho súkna prišitú smrtnú hlavu a na kríž preložené dve kosti, jako znak pominuteľnosti mali. Na hlave vždy končitú čiernu ka-

pučnu nosili, ktorej spodná čiastka hrdlo i plecيا pri-kryla a na predku naprsách, jako i nazadku na plecياch okrúhlastú podobu mala. Dľa ich odevu zvykli ich me-novať i smrtnými bratmi. Na pečati ich kláštorov mali nasledovný nápis: Sanctus Paulus Eremitorum primus Pater, memento mori (Svätý Pavel, prvý otec pusto-vníkov, pamätuj, že zomreš). Toto je tedy ten chýrečný rád, ktorého pravidlá a memento mori (pamätuj, že zo-mreš) mnohí kamaldolinom, iní karthausom privlastňo-vali a pripisovali.

Čenstochowski paulini sú opravdovým príkladom pobožnosti a vytrvalosti človeka. Čenstochowa už od pra-dávna je miesto púťov stá a stá tisícom. Vtedy však, v tých dobrých starých časoch lepší a ľahší mali lós i re-holníci. Pod krátkym časom sa ich kláštor stal hlavným kláštorom. Na bližších a ďalších vidiekoch Poľska mnohé paulinske kláštory boli postavené, ktorých obyvatelia cez letné mesiace a zvlášte mesiac september, keď sem najviac pútnikov prišlo, tu v tomto kláštore sa zdržia-vali. Stalo sa i to, že 2—300 paulinov bolo tu spolu. Teraz však sú osamotení, osihotení. Šestnásť pátrov a 8 noviciusov-bratov koná tú veľkú povinnosť, v ktorej im niekedy jako hostia tam sa zdržujúci svetskí kňazia po-máhajú.

Napriek tomu ale ich stanovami predpísané duševné povinnosti a modlitby verne plnia. Rano od 3. do 6., v poludňajších hodinách od 12. do 3., večer od 6. do 9. hodiny žijú k blahu svojej vlastnej duše, aby vyjmúe k nočnému odpočinku potrebný malý čas, každú minútu k blahu iných duší posvätili.

Rano o 6. hodine zavznajú všetky zvony kláštora, a hudobný sbor chrámový hrá na balkone veže pozdra-vujúcu hymnu, Ave Maria. Po dokončení tohoto sa začnú omše pri každom oltári. Jeden kňaz zamieňa druhého. Tak to trvá do 12. poludnia. Ešte i v stredtýždni pred oltárom milosti, slúžia tri omše sprevádzané hudbou. Počas prvej omše noviciusi dľa organa ruženec, potom ale po poľsky Horologium Marianum odspievajú. Prvú čiastku z pozdravenia klerik spieva bez sprevádzania organa, druhú čiastku ale spieva ľud so sprievodom organa.

Kostol je vždy preplnený z blízka i z ďaleka pri-slymi pútnikmi, ktorí do obedu sväté omše, v nedeľu a v sviatočné dni ale každú hodinu sa počínajúce kázne počúvajú; po poludní sto a sto, ba v dňoch k úcte Marii zvlášte zasvätených tisíce a tisíce ľudu sa zpovedá. Večer o šiestej hodine zas zavznajú zvony kláštora, hudba hrá na balkone káplňky milostnú pieseň Mariansku veľmi príjemnej melodie, na námestí a okolo zámku kľáčiaci pútnici odriekajú Ave a potom každý sa ponáhľa do svojho pribytku. Po siedmej hodine už len ruského vo-jaka môžeme vidieť sem a tam chodiť, tichosť panuje po celom meste, každý sa odobralna odpočinok.

A títo unavení, utrpení reholníci — zázrak nad zázrak — sú zdraví, nielen telesne ale i duševne. Tých niekoľko okamihov, ktoré im jako slobodný čas zostanú, najpríjemnejšie vedia užiť. Otec Ōžeb, pochodiaci z Gnésen-Pozen P. Reiman, jako prokurátor domu bol mojím vďačným vodcom. Všetok slobodný čas so mnou strávil. Jako zvedel, že som Uhor ešte tým radostnejšie; jako zvedel, že som kňaz, ačpráve som bol v občianskom obleku, mal neslýchanú, bezhraničnú radosť, jeho oduševnenie i mňa dotklo. Žive sa zpytoval o našej vlasti pri dobrom tokajskom — lebo len toto pijú, keď pijú — do podrobna sa vyzpytoval o pomeroch uhorských. Jeho sbehosť nie v jednom páde i mňa prekvapila, a jeho dobré poznámky neraz i moju pozornosť upútaly. So zvedavosťou sa vyzvedal, či Uhria nemieňa ich rád opäť

zaviesť do svojej vlasti, tam, kde jeho kolíska sa kolí-sala, tam, kde sa tento rád veľkým a vznešeným stal, kde bol vychovaný. Uhorské tradície, riekol on, žive sa nachodia v srdci každého z nich, milujeme, ctíme tento najrytierašjší národ Europy. Strngli sme si a tento ru-sko-poľský paulin zarečnil:

Wenger, Polak, dva bratranci
I do sabli i do sklanky.

(Uhor a Poliak dvaja bratia, či s mečom, či so skleničkou).

So srdečnou rozpomienkou rozprávajú o ich uhor-ských predchodcoch. Iste v minulom stolytí mnohí uhor-skí paulini boli v ich ráde. Tam žil jeden Esterházy, Páter chleb, Páter Nits, Adrian atď. Otec Ōžeb, ešte ako novicius sám poznal otea Anastáza Ráca, ktorý z Nitra-Ivánky a otea Tibora, ktorý z pomedzi Kárpátov ta medzi nich prišiel. Dnes už len ich pamiatka žije a rád sa úplne spolštil.

HOSPODÁRSTVO.

Bránenie lúk.

Polni hospodári nič nezvykli natoľko zanedbávať, jako lúky, však veď aj lepší gazdovia si tak myslia, že okolo lúk niet inej roboty, jako aby sme trávu, keď nariastla, skosili, seno domov doniesli a zatým čakali, až mládza narastie.

A toto je potom jednou z hlavných príčin, že naše lúky dávajú pomerne tak málo sena.

A predsa úrodu lúk možno tiež rozmnožovať, len dajme lúkam, čo im patrí.

A toto je tým vážnejšia vec, lebo dochovávanie statku s roka na rok začína viac a viac zaujímať to miesto, ktoré mu v našom hospodárstve právom patrí a pri dochovávaní statku lúky hrajú veľký zástoj.

Abý naše lúky dávaly o mnoho bohatšiu, lepšíu a istejšiu úrodu, než teraz, k tomu je síce potrebné hnoje-nie a kde sa dá previesť, polievanie, o týchto ale teraz nehovoriac, len o jarnom bránení lúk chceme prehovoriť, čo môže každý gazda najľahšie vykonať a čo predsa tak rečeno, nikto nezvykol robiť.

Nuž ale načože lúky brániť?

Toto má tri hlavné ciele. Menovite za prvé to, aby odstránilo rozličné machy. Vieme totižto, že lúky veľmi ľahko zamachnatejú a mach niekedy tak zaplaví lúku, že ju čo hrubý pokrovec pokrýva. A že nakoľko je toto škodné, to je zbytočné obširnejšie vysvetlovať, lebo však si môžeme predstaviť, že aj mach sám mnoho potrav-ných látok ssaje do seba a za druhé zavrie prístup po-vetria ku korienkom lúčnych bylín, konečne na jar mladé byliny ledva sa prebijú cez mach, následkom čoho po-tom tráva zredne a málo sena dáva.

Bránenie lúk je tedy preto potrebné, aby túto ma-chovú pokrývku popretrhúvalo, posťahúvalo, takže potom škodlivý mach ľahko posbierame a odstránime. Po kaž-dom bránení lúka jako čoby sa bola znovu zrodila, tak rečeno na vidomoči rastie tráva na nej. Okrem tohoto mach môžeme aj ináčej súžitkovať, menovite dostaneme z neho veľmi dobré stelivo, čím zosohujeme mnoho slamy.

Za druhé bránenie lúk je preto vážne, lebo ono robí tú samú službu, čo okopanie trávy a tým byliny povzbudzuje k tuhšiemu zrastu.

Pôda lúky totižto, zvlášte jak sa zvykol aj statok na nej pásavať, behom roku veľmi zhustne, ztvrdne, takže povetrie nepripúšťa. A účinkovanie povetria v pôde je práve tak potrebné pri lúkach, jako pri kopaninách. A jako tieto bohatú úrodu len tak dajú, keď ich okopávame, tak aj o lúkach môžeme to samé povedať.

Pri lúkach, prirodzene o skutočnom okopávaní nemôže byť ani rečí, ale to nahradzuje bránenie, pomocou ktorého pôda lúk býva popresekávaná a tak tú samú službu koná, čo okopávanie kopanín.

Že brána vytrhá jednotlivé stebľa, alebo korene, to nám nech nerobí mnoho starosti, lebo veď tráva za tým tým bujnejšie a silnejšie vyrastie a rozmohutnie aj na plešivých miestach.

Za tretie bránenie je preto potrebné, aby sme pôdu lúk urovnali. Vieme totižto, že lúky ustavične ryjú mravce, krtice atď. a tým hladkosť plochy viac menej trpí, čo keď sa s roka na rok tak necháva, povrchie lúky bude tak kopecovité, že sa ani pokosiť nedá, alebo aspoň o moc ťažšie, než vtedy, keby plocha bola rovná. Dobrá brána vyrovná všetky nerovnosti, alebo kopce aspoň natoľko zkyprí, že ich potom lopatou môžeme ľahko rozhádzat.

Všetko toto, jako vidíme, sú vážne veci a zaslúžia, aby im hospodár pozornosť venoval.

Že kedy je lúky najlepšie pobraňiť, nato môžeme odpovedať, že zavčasu na jar, keď tráva ešte nezačala riasť, pôda ale už dobre vyschla. Za pršlavého blatistého počasia nesmieme lúky brániť, lebo by sme viac škody narobili než osohu.

Vyzvanie k predplateniu.

Teraz pri nastúpivšej štvrti roka snažne prosíme všetkých našich priateľov, aby časopis náš rozširovali, aby s ním ľud oboznamovali. Spravia týmto nielen vlastenecký skutok, lež osožiť budú aj ľudu, lebo mu poskytnú taký časopis, ktorým známosti svoje všestranne rozšíri, všestranne sa vzdelá.

Jako dosiaľ, tak aj na budúce budeme sa usilovať podávať ct. čitateľom časopis rozmanitého obsahu, ktorý sa bude *popri zdravých politických úvahách* zaoberať aj s priemyslom a kúpectvom, taktiež bude poskytovať aj hospodárske pokyny. Mravnopoučné rozprávky tiež budeme pestovať. Jedným slovom v časopise našom najdu *dost čítania jak politici*, tak aj tí, ktorí *radšej obľubujú poučné a zábavné veci*.

Uctive prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho všemožne v kruhu svojom rozširo-

vali. *Smer a zásady, ktoré zastávame*, zaslúžia všestrannú podporu.

Predplatná cena je tak nízka, že ju aj chudobnejší náš spoluobčan môže zaplatiť.

Predplatná cena *na celý rok obnáša 2 zl.*

na pol roka 1 zl.

na štvrt roka 50 kr.

Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš *za pol ceny*.

Kráľovná vo Švajciarsku. Jej veličenstvo naša kráľovná mešká od krátkeho času v mestečku Territete, pri ženevskom jazere. Kráľovná je úplne zdravá a robí výlety do blízkych hôr. Arciknieža Franc Ferdinand prišiel tiež do Territete z Algíru. O zdravotnom stave arciknieža a prichodia teraz priaznivé chýry.

Na ceste do Petrohradu bude nášho panovníka sprevádzať arciknieža *Otto*, minister zahraničia *Goluchowski* a pobočníci *Paar* a *Bolfras*.

Nemecký cisár na návšteve nášho kráľa. Nemecký cisár Vilhelm II., príde 20. t. m. do Viedne a pobaví sa tam 3 dni. Behom tohoto času predstaví kráľ celú viedeňskú posádku svojmu vysokému hostovi.

Zemanstvo. Kráľ daroval bezplatne tekovskému veľkostatkárovi Julovi *Leidenfrostovi*, jeho synovcom Ladislavovi a Teodorovi a ich potomkom zemanstvo s prádikátom „barši“.

Katolícky učiteľ matrikárom. Pri uvedení do života cirkevno-politických zákonov biskupský sbor bol zakázal katolíckym konfesionálnym učiteľom vedenie štátnych matrik. Prvého takého učiteľa vymenovali nedávno za matrikára práve v sídle knieža-primasa v Ostrihome v osobe Adolfa Vaissa.

Groše chudobného ľudu. Veľkobobrovskú sporiteľňu v Liptove vrchnosť 1. t. m. zatvorila. Príčinu k tomuto zakročeniu vrchnosti zadalo to, že ľudia darmo pýtali nazad svoje vklady, správa im vždy odprela prosby. «Mnoho je roboty, — povedali vždy páni úradníci — ráčte inokedy prísť.» Ale vkladníci, — keď sa toto viackrát zopakovalo, udali vrchnosti správu sporiteľne, ktorá býva tak zaneprázdnená. I vysvitlo, že správa mala síce času, ale nemala — groší. Vrchnosť našla v sporiteľni súhrnom *sedem zlatých a 50 kr. v hotovosti*. V knihách výkazným tisícem nebolo ani chýru. Príčina takéhoto padnutia sporiteľne je to, že správa dávala požičky i takým ľuďom, ktorí nijak nemohli poskytnúť garanciu za požičané peciaze. Panovala tam len protekcia pri požičovaní peňazí.

Nové železničné čiary. V Šariši sa onedlho započne stavba nasledujúcich železničných ciar: Podolin-Orlov; Töke-Terebes-Gálczés-Vranovo-Hanušovec-Kurina, Bardiovo-Zborovo-Halič; Zborovo-Stropkov-Brezovo-Labore. Pri týchto prácach bude si môcť chudobný ľud aspoň na čas zarobiť každodenný chlieb a rozmnoženie železničných ciar bude veľmi napomáhať obchod v stolici.

Vyhoda pre vyslužených poddostojníkov. Minister financií upozornil svoje podriadené vrchnosti a úrady, žeby na úradné služby, na ktoré vyslužení poddostojníci v smysle zákona majú prednosť, súbegy na taký čas vypísaly, aby títo vyslužení poddostojníci, (unteroficieri), ktorí sa o tom len neskôr môžu dozvedieť, zavčasu mohli v známosť vziať a sa o službu hlásiť; jestli sa hlási vyslužený poddostojník so žiadanou kvalifikáciou, jeho príhlas sa nesmie odmršť. Ponevác sa častejšie udalo, že príhlasujúcich sa poddostojníkov vrchnosti preto nedržaly za schopných, ponevác boli ako vojaci trestaní, vyslovil minister, že sa takéto tresty nesmú posudzovať s takého stanoviska, ako pri civilnej dráhe.

Nedostatok robotníkov. Z Hrádku píšú, že nedostatok pracovných síl je vždy väčší, lebo horno-uhorský, hlavne ale liptovský ľud, chlapi a ženy zároveň odchodia do Budapešte a na Dolnú zem. Už i gazdovia v Liptove odkázani sú na cudzích robotníkov.

Kradež v krajinskej obrazárni. V krajinskej obrazárni tieto dni nenami zloději ukradli dva obrazy z rámov a vložili ta tlačené v takom case, keď v sienach obrazárne chodilo niekoľko navštevovateľov. Podozrenie padlo na štyroch mladíkov, z ktorých jeden si odkresľoval jeden obraz a ostatní traja obzerali si obrazy. Spomínaní štyria mladíci sa ale už hlásili u polície a dokázali svoju nevinnosť. Policia teraz pátra prešibaných zlodějov.

Odsúdený redaktor. Proti Jozefovi Millerovi, redaktorovi Alkotmány-u bola zavedená pravota pre búrenie proti zákonu o civilnom manželstve. Teraz odsúdil súd Millera na jednomesačný žalár a 30 zl. peňažnej pokuty.

Hynutie tritisíc rodín. Z New-Yorku sdeľujú, že povodeň, rozšírená od Saint Paul-u až po Minneapolis tritisíc rodín pozbavila príbytku. V Saint-Paule sobrala voda na nižších miestach 200 domov. Povodeň sa šíri vždy ďalej. Rieka Missisipi stojí o 10 metrov vyššie, ako riadne.

Anglická koruna. Z príležitosti jubileámu anglickej kráľovnej Viktorie, vystavia i anglickú korunu. Táto koruna je ešte veľmi nová; r. 1838. ju shotovila zlatnícka firma Rundel a Bridge v Londýne, z drahocenných kusov starších korún. Korunu zdobí 241 perál, 15 zařirov, 8 smaragdov a 400 diamantov.

Vichor a privaly. Z Lipt. Sv. Mikuláša píšú, že tam v noci dňa 4. t. m. zúrila veľká chujavica. Aj z iných strán prichodia zprávy o podobnom nečase. V Prešporku v ten čas zúrila orkána, ktorý z pokrovov postribúval škridľu, porúchal komíny a dróty telefonu a telegrafu. V Iglove po nočnom daždi padal sneh, v Orave, okolo Kežmarku a Štiavnice padal tiež sneh.

Opatrnosť pri koňoch. V Asóde počas zkúmania vojenských koní dva kone zdívely a jeden gazda chcel zúzditi divé zvieratá. Pritom ho jeden kôň tak nešťastne kopnul do sluchy, že mŕtvý sklesnul.

Manlicherky v Rumunsku. Rumunsko dá svoje vojsko vystrojiti manlicherkami. Senát na toto odhlasoval 3 miliony zlatých.

Výdavky a prijimy L. Sv. Mikuláša. Na shromaždení mesta Lipt. Sv. Mikuláša, ktoré sa nedávno vydržovalo, byly predložené účty z minulého roku. Dľa týchto obnášaly prijmy min. roku 10640 zl. 43 kr., výdavky 10.141 zl. 68 kr., tak že sa účty so zvyškom 498 zl. 95 kr. ukončily. Osobytné manipulované trotoárné účty vykazujú 19010 zl. 51 kr. prijmov a 18436 zl. 50 kr. výdavkov, pokladničný zvyšok je tedy 574 zl. 01 kr.

Odhalenie sochy Kólcseyho. V nedelu predpoludním vo Veľkom Károlyi bola odhalená socha Franca Kólcseyho, pôvodcu maďarskej hymny a spisovateľa maďarského.

Vražda na železnici. Na vlaku, rúšajúcom zo Ženevy do Bernu neznámi zloděnci zavraždili vodiča poštového vozňa a pokradli všetky cenné papiere. Vražda bola spáchaná pravdepodobne medzi Bernom a Lousanne, lebo tu prijal vodič poslednú poštu. Zloději pootvárali peňažné vrecia, vykradli ale len poukázky, ostatné, bezcenné listiny nechali; odniesli podobne i vodičovu toboľku.

Podivný testament. Vo Viedni zomrela tieto dni jedna stará dáma, ktorá celý svoj majetok poručila svojim piatim psom, desiatim mačkám a 20 spevavým vtákom. Zverila ich na troch svojich príbuzných, pod tou podmienkou, že zvieratá doživotne budú starostlivo opatrovať. Za to poručila na opateru psov 15.000 zl., na opateru vtákov 12.000 zl. a na opateru mačiek 20.000 zlatých svojim príbuzným.

Gavalier zlodějom. V Košiciach na hlavnej ulici ebytila policia jedného gavaliera o ktorom vysvitlo, že defraudoval svojmu šéfovi v Pätikostoloch 500 zl. Defraudant menuje sa Ignác Hirsch.

Žalúdok Budapešte. V uhorskom hlavnom meste, od tých čias čo je Budín s Pešťou spojený, s roka na rok sa viac jie, s roka na rok sa viac piva vypije, ale s roka na rok pije sa menej vína. Ale toto platí len vo všeobecnosti. Jednotlivý človek nielen že pije menej vína, ale aj menej jie. Roku 1875 minulo sa mäsa 187 098 metrických centov, roku 1895 ale 337 013 metrických centov, avšak pokým roku 1875 pripadlo ročne na jedného človeka priemerne 634 kilogrammov, denne 174 dekagrammov mäsa, roku 1895 na jedného človeka pripadlo ročne len 597 kgrov, denne 164 dekagrov. Z liehových nápojov roku 1875 vypili Budapešťania 413 415 hektolitrov, roku 1895 ale 573 814 hektolitrov, avšak pokým roku 1875, na jedného človeka pripadlo ročne priemerne 135 litrov, denne 37 decilitrov, roku 1895 pripadlo na jedného obyvateľa ročne len 1014 litre, denne 28 decilitre. Medzi liehovými nápojmi prvú rollu hrá teraz pivo v protive s minulostou. Tak na príklad roku 1875. vypili v Budapešti 351.469 hektolitrov vína a 110 924 hektolitrov piva, roku 1895 vypilo sa ale už 282 998 hektolitrov piva a vína už len 256.969 hektolitrov. Posledný rok, v ktorom sa vypilo v Budapešti viac vína než piva, bol rok 1892, keď sa vypilo viac ako tritisíc hektolitrov vína než piva. Roku 1893 pivo prevýšilo víno, lebo vtedy vypilo sa piva 245 565 hektolitrov a vína 235 690 hektolitrov a tak spotreba piva stúpala roku 1894 na 273.822, roku 1895 na 282.998 hektolitrov. Ačpráve spotreba vína klesla, predsa sa začína pozdvihovať, lebo roku 1894 minulo sa 241.093 a roku 1895 256.969 hektolitrov. Pokým teda roku 1894 vypili Budapešťania o 32.000 hektolitrov viac piva než vína, roku 1895 vypili už len o 26.000, teda o 6 hektolitrov menej než predošlého roku viac piva než vína. Nenie teda nemožné, že behom krátkych pár rokov, ak nastanú dobré časy pre vinice, spotreba vína opäť bude stáť v Budapešti na prvom mieste medzi liehovými nápojmi.

Japonské novinárstvo. Do roka tlačí sa v Japonsku dvestoštyriaštyridsať millionov exemplárov rozličných novin, ktorých je celkom 792. Tieto noviny vychádzajú čiastočne v európskych rečach, čiastočne v japončine. Sú to časopisy politické, hospodárske, vedecko-literárne a priemyslové, z ktorých jednotlivé, na pr. „Japanese

Mail“ a „Revue Francaise du Japan“ sú priamo znamenite redigované. Prvšieho časopisu, redigovaného bývalým anglickým námorným dôstojníkom, používa vláda japonská neraz ku článkom oficiálnym. Iné noviny na pr. „The Syn“ a „Tai Ján“ vychádzajú súčasne v japonskej a anglickej reči. Ostatne je i známy počet novín čiste japonských, ale tieto sú len v malej miere politickej. Četné konfiškácie a časté tresty kladú domácej politike ťažké prekážky v cestu a veľký počet časopisov politických zanikne behom málo mesiacov. Najväčšími listy japonskými sú „Cici simpo,“ „Kokkai“ a „Nichi nichii sim bum.“ Vychodia z pravidla v nevelkom formáte a obsahujú mimo úvodného článku zprávy z cudzozemska i z domova, chyry, rozličné zprávy a besednicu.

Nová dielňa v Uhorsku. Z tej nenávisti, ktorú rozsieva vo viedni a po Rakúsku Lueger a jeho priatelia medzi konfessiami, Uhorsko môže len osob mať, lebo hlavní faktori kvetúceho priemyslu a obchodu preložia z Rakúska svoju činnosť tu, kde je spoločenský život preniknutý duchom svobodnomyselnosti a vyššej osvety. Tak najnovšie presídlili sa z Viedne do Uhorska jedna nie židovská, lež kresťanská veľká firma viedeňská A. H. Suess a synovia, ktorá má v Rudolpheime (vo Viedni) od dávna veľkú dielňu na kože. Táto firma založí svoju veľkú dielňu vo Veľkých Šuranoch (nitrianska stol.) a síce v o mnoho väčších rozmeroch, ako bola viedeňská. Táto dielňa do štyristo robotníkom poskytne zamestnanie.

Ztratený a nájdený syn. Jánovi Maklérimus obyvateľovi v Miškovci ztratil sa pred desiatimi rokmi syn, ktorého bol vtedy dal vyučiť za pekára. Synček ušiel od majstra a keď ho marne hľadali zúfalí rodičia, začali upodozrievať pekára, že im syna zmárnil. Pred dvoma rokmi, keď rúcali dom pekárov, našli v pivnici človečie kosti, lež sa dokázalo, že sú to kosti dospelého človeka. Teraz, po desiatich rokoch odrazu prišiel za ztrateného držaný syn domov. Rozpovedal, že ušiel do Debrecína, kde sa pod menom Imro Barta vyučil zahradníctvo.

Gustáv Tarnóczy pod obžalobou. Gustáva Tarnóczyho, bývalého direktora dielne na stroje «Hunnia» postavil súd pod obžalobu pre defraudáciu preto že mladému šuhajovi Michalovi Lazarovichovi synovi už zomrelého veľkého boháča v Báčke, ktorý ako študent pred niekoľko rokmi viedol veselý život, dal na vechse za 6000 zl. niekoľko starých strojov, ktoré agenti hneď predali za 640 zlatých a z tejto summy Lazarovichovi dali všetkého spolu 300 zlatých. Mladík potom znova potrebuje peniace na zábavy, dal Tarnóczymu zmenku na 9500 zlatých, aby ju dakde eskomptoval a stiahol si 6000 zlatých za prvé dve zmenky za stroje a ostatné aby mu vyplatil. Tarnóczy ale dal mladíkovi len dvesto zlatých, a nenavrátil mu ani prvé dve, ani poslednú tretiu zmenku. Následkom tohto mladý Lazarovich podal proti Tarnóczymu v tomto smysle obžalobu pre defraudáciu a budapešťiansky trestný súd postavil Tarnóczyho pod obžalobu.

Hľadal si ženu v novinách. Jeden obyvateľ v Koľžvári, už vdovec, v novinách oznámil, že sa chce oženit, lebo nebol spokojný s opaterou svojej odrastlej dcéry. Príhlasov dostal dost a jednej hneď odpísal, že tam sa sídu. On došiel prv, než neznáma slečna. Ale keď bolo jeho prekvapenie, keď sa síšiel rozhorčený otec ešte rozhorčenejšou dcérou.

Nemecki hospodári u nás. Z Nemecka príde v máji asi dvestopäťdesiat gazdov do Uhorska a tu budú študovať naše hospodárske pomery a ústavy. Hospodári

nemeckí budú prítomní i na odhalení sochy v Prešporku 16. mája a mestská rada prešporská na ich prosbu sa už postarala o budovanie osobitných tribún. Spoločnosť pocestuje z Prešporku do Magyar-Óváru, kde začne svoje štúdia na panstve arcikniežata Fridricha.

Knieža Ferdinand v Petrohrade. Časopisy píše, že bulharský panovník v sprievode bulharského ministra-predsedu a vojenského ministra pocestuje do Petrohradu na návštevu k ruskému cárovi práve v tom čase, keď tam bude náš kráľ.

Nový inšpektor pechoty. Z Viedne oznamujú, že barón Rheinländer, veliteľ III. vojenského sboru v Štyrskom Hradci, bude v najbližšom čase za hlavného inšpektora pechoty vymenovaný. Teraz budú traja hlavní inšpektori: barón Schönfeld, knieža Windischgrätz a barón Rheinländer.

Generál Kovács na pensii. Veliteľa vojenského sboru v Košiciach Juraja Madi Kovácsa, ktorý ťažko ondmocel, dal kráľ na vlastnú žiadosť do pensie. Tento výtečný vojak prosil už viac ráz o prepustenie zo služby, lež kráľ, ktorý je Kovácsovi veľmi oddaný, povolil až teraz jeho prosbám.

Či je vrabec užitočný vtak? O tejto veci vedú sa dávno rozličné spory a „O. T.“ prichádza teraz s nasledujúcou lekciovou: Učení pánovia, obzvláste takí, ktorí po celý svoj život zahrady a poľa ani nevedeli, tvrdia, že vrabec je vtak veľmi užitočný, preto že v dobe hniezdenia vraj tolko a tolko húsenie spotrebuje a z jara zahrady čistí. Ano, čistí zahrady a to tak dôkladne, že po egreši, rybízoch, a najušľachtilejších ringlotách nezostane ani jediného púpäta, všetko sozobe. A čo teprv na poli posiatom jačmeňom alebo žitom, čo tam spôsobí užitku! Sotva že sa zaseje semeno, už sa hajná vrabcov dávajú doňho a tak dôkladne ho „očistia,“ že do žatvy sotva ostane dobrého zrna. Pozoroval som po tri roky život vrabca od jara do zimy a poznal som, že je najväčším zhubcom krov bobulovitých, preto že pravidelne v zime a k jaru veškeré pupene ozobe. A jako mu chutí mladý šalát? Nie inak robí i v ovocných sadoch, kde nielen stromový kvet ale i ovocie niivočí. Hmyz žerie len vtedy, keď inej potravy nemá a pokiaľ ich mladé majú zobáčik mäkký. Tiež netrpí na blízkú iných skutočne užitočných vtakov, slovom: vrabec nenie užitočný, ale veľmi škodlivý a mal by sa čo najviac hubiť.

Lepšia polovica ľudského pokolenia. Že sú ženy predsa len lepšou polovicou ľudského pokolenia, toho dôkazom je i pomer, v jakom boly toho roku rozdane francúzske odmeny cnosti: zo 100 dostalo sa im 83. Pokiaľ sa týka činov obetavosti a lásky ku blížnému predčilo teda v tomto prípade „slabé“ pohlavie skoro päťkrát pohlavie „silné“. Voči tomu zo 100 zločinov 14 pripadá na ženy. Cnosť tedy nie bez dôvodu je rodu ženského. Slečna Hocartová na pr. berie k sebe chorlavé deti a ošetruje ich s nebezpečím vlastného života s veškerou pečlivosťou. Maliarka Antoinetta Mignandova vydržuje z vlastných skrovných dôchodkov útulňu pre opustené ženy, ktoré boly niekedy zažily lepšie dni. Chloé Cécéova v Breste slúžila 52 rokov u jednej panej, a teraz, keď táto bola úplne schudobnela delí s ňou svoje skromné prijmy. Krem toho sbera a pracuje pre iných chudobných. Eufrasia Jeleyová slúži od 13. roku svojho po 55 rokov u dra Lignanda, ktorý sám lieči chudobných zdarma a 30 defom a vnukom zmieneného lekára bola láskavou opatrovnícou. A takýchto žien je vo Francúzsku mnoho.

Prvý dom v Minneapolis. Na obromnom priestore medzi Chicagom a San Franciskom je Minneapolis najväčšie mesto. Netrvalo ani polstoročia, čo usadilo sa tam vyše 200.000 ľudí. V jeden deň minulého roku pohyboval sa mestom pochod, akého svet nevidel. Státý srub fahaly ulicami na dlhých povrazoch slávnostne oblečené deti, počtom 1000. S času na čas zamieňaly a sprevádzaly ich oduševnené zástupy. Cieľom pochodu bol krásny park. Tam vyvinula sa veľká ľudová slávnosť so slávnostnými rečami a strediskom slávnosti bol silný stavec Colonel Stevens a jeho manželka. Títo dvaja osadili sa prví na tom mieste pred 47 rokmi. Stevens vlastnými rukami vystavil prvý dom v Minneapolis a to je ten dom, čo tie deti po uliciach fahaly a na večnú pamiatku v tom parku umiestili. Starý Stevens videl celý vývoj mesta a bol dlho majiteľom farmy, kde Minneapolis teraz stojí. Kedysi predával tu po 150 dollárov také pozemky, ktoré dnes platia po 150.000 dollárov. Nepohnutelnosti celého mesta cenia sa na 500 millionov mariek.

Čo je milé ženám? Jeden arabský učenec, ktorý dlhší čas pozoroval ženské pohlavie nasledovne sa vyslovuje o okúzlení žien: Lásku Francúzsky naproti sebe povzbudí, jestli si slávnym človekom. U Nemkyne dôjde cieľa i hrubianstvom. Jestli chceš, aby sa Španielka do teba zaľúbila, pretváraj sa, jako by ti nešlo o to, ale v skutočnosti buď opatrným. Talianka je rada, keď žiarli na svojho milenca. Anglické dievča si žiada, aby jej zbožňovateľ požiadal bez všetkých ceremónii jej ruku. Srdece Uhrinky sa otvorí, jestli sa práve tak vieš oduševňovať jako sniť; ani to nenie chyba, keď si dobrým tanečníkom. Ruska obľubuje diamanty. A turecká žena si žiada, aby si bol mužským po najkrajnejšie hranice ľudského života.

Prečo sa zardievame? Fisiologická podstata začervenaní sa záleží v tom, že jemné podkožné žily náhle sa rozťahnu a pôjmu väčšie množstvo krvi. Umele sa to môže vyvolať vajíchnutím omylnitritu. Jaké psychologické podnety ale rozochvía nervy, ktoré sa stýkajú so zmienými podkožnými tepnami a spôsobujú ich rozťahnutie, aby vznikol rumenec? Psycholog Mélinard uvádza, že jest štvoro podnetov rozčervenenia sa asice: skromnosť, rozpačitosť, stud a hnev. Lež vzhľadom k týmto vlastnostiam zardievame sa len v prítomnosti iných. Len máloktorí ľudia zardievajú sa o samote. Malé deti sa nezardievajú nikdy. Zmieňuje sa síce Darwin vo svojom diele „Výťah hnutia mysle“ o dvoch malých dievčatkách dva a triročnej, ktoré sa zardievaly, keď boly karhané, ale zovie ich výslovne výnimkami.

KU OBRAZKU.

Vchod Ježiša do Jeruzalema.

V Kvetnú nedeľu slávime pamiatku cesty Ježišovej do Jeruzalema. Ježiš na oslici sprevádzaný učedníkmi nastúpil cestu do Jeruzalema a v ustrety prišli mu zástupy ľudstva a kvetami, pahňami a ruchom postielaly cestu a volaly: Hosanna synu Dávidou; požehnaný, ktorý sa berie v mene Pána. Hosanna na vysostach! A keď Ježiš uzrel Jeruzalem, zaplakal nad ním predpovedajúce mu zkazu za jeho neprávosti. Potom vnišiel do chrámu a vyhnal z neho predavačov a kupcov so slovami: Dom môj, je dom modlitby. I tu sa už rozhorčili proti Ježišovi biskupovia a zákonníci, lebo ich farizejským skutkám stál v ceste. Naš obrázok predstavuje vítanie Ježiša pred bránou jeruzalemskou.

K OBVESELENIU.

Len.

Vidiečan obzerá si v menažerii jednu klietku, v ktorej sú spolu zatvorení lev, tyger, hyena, vlk a jedna ovca

— A vždy takto v pokoji žijú tieto zvery? —
pýta sa vidiečan.

Krotiteľ zverov chladne odpovie:

— Veru vždy. Len ovcu treba každý deň druhou nahradiť!

*

Najhoršie.

Zvadlivá žena riekla mužovi: „Ale ty si vždy vo všetkom to najhoršie volíš!“

„Ej bohužiaľ máš pravdu“ vzdychol si z hlboka muž — „toho si ty ten najpatrnejším dôkazom.“

*

Tú druhú.

Šusterský majster poslal učňa pre dve jaternice. Ale učeň cestou zjedol jednu.

„Ty naničhodník, kde že je aj tá druhá?“ opýtal sa majster.

„Hm, veď je toto tá druhá“, odseknul učeň.

Budapešianska bursa a úradným značením cien dňa 9. apríla.

O bilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere		Cenne papiere			
		od	do	Peniaze	Tovar	Peniaze	Tovar		
Pšenica banátska	77-81	7.90	8.05	Štátny dlh.					
peštianska	77-81	7.80	8.05						
stoľnobeľhradská	77-81	7.90	8.10	Uhorská zlatá renta 4%	121.50	122.25	Prvá uhor. poisť. spol.	4125.—	4250.—
Raž (lito)	70-72	6.30	6.40	„ korunová renta 4% ..	99.20	99.50	Pešť. uh. kupec. b.	1190.—	1190.—
Jačmeň na krm	60-62	4.20	4.45	Uhorské regálové úpisy 4 1/2% ..	100.25	101.25	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa ..	7870.—	7900.—
na páľku	67-64	5.20	6.00	„ premiové úpisy	151.00	152.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	570.—	575.—
na várku	64-66	6.50	8.00	Uhorská tiskovo-segedínska po-			Záložné listy.		
Ovos	59-41	5.80	6.30	žička 4%	141.50	142.50	Uhorského pozem. úverového		
Kukurica	73	3.60	3.70	Uhorská žel. požíčka 4 1/2% v zl.	122.25	123.50	ústavu 5%	101.00	102.00
Prosno	—	4.90	5.20	„ vyvážkové úpisy 4% ..	102.25	103.—	Uhorského úver. záložného ús-		
Repica	—	—	—	Spoločná požíčka v bež. penia-	101.00	102.00	tavú 4 1/2%	100.50	101.00
Datelinové semá, luc.	—	42.00	48.00	zoch 4 1/2%			Uh. úver. ústavu s premiou 4%	100.—	101.50
červené	—	25.—	28.—	Žreby.				Peniaze.	
Svínska masť peštianska	—	55.—	56.00	Spolku „Jó sziv“	3.40	3.80	Cisársky dukát	5.67	5.72
vidiecka	—	—	—	Uhorského „Červeného kríža“ ..	8.00	8.50	Dvadsať-frankovník	9.51	9.55
				Rakúskeho	20.50	21.00	Nemecká ríšska marka	58.65	58.85
				Bazilika	6.25	6.50	Striebro	—	—

Knihtlačiareň Viktora Hornyánszkého v Budapešti.